

Życie polityczne w województwie tarnobrzesckim w latach 1989-1998

Streszczenie

Celem dysertacji było przedstawienie rozwoju życia politycznego i działalności partii politycznych w województwie tarnobrzesckim od 1989 r. do 1998 r. Okres ten był ciekawym momentem dla przeprowadzenia analizy życia politycznego w tym województwie ze względu na zmiany polityczne, gospodarcze oraz ustrojowe, które miały miejsce w omawianym przedziale czasu. Tarnobrzesckie było województwem wyodrębnionym w sposób sztuczny, co powodowało, że na jego obszarze wyraźnie widoczny był podział poparcia pomiędzy opcje postsolidarnościowe i postkomunistyczne, a linia podziału przebiegała wzdłuż rzeki Wisły. Przedmiotem badań było więc szeroko rozumiane życie polityczne społeczności województwa, a podmiotem wojewódzkie i lokalne struktury partii czy ruchów politycznych. Obszar badań objął południowo-wschodnią część Polski, w której to znajdowało się województwo tarnobrzesckie powstałe w 1975 r. i funkcjonujące aż do końca omawianych w pracy ram czasowych.

Układ problemowy pracy zdeterminowany został poprzez zakres czasowy oraz terytorialny. Praca została więc podzielona na pięć rozdziałów, które poświęcone zostały różnym aspektom toczącego się w województwie życia politycznego. W rozdziale pierwszym zatytułowanym *Demokratyzacja życia politycznego po 1989 r. w Polsce* przedstawione zostały wydarzenia związane z transformacją ustrojową państwa, a także ich wpływ na przemiany polityczne i ustrojowe. W rozdziale pierwszym transformacja podzielona została niejako na trzy etapy odpowiadające ramom czasowym dysertacji. Pierwszy z nich dotyczył 1989 r, drugi lat 1990- 1993 i ewolucji systemu, trzeci okres dotyczył okresu pomiędzy 1993 a 1998 rokiem, w którym to Polska podzielona została według nowego podziału terytorialnego, co doprowadziło do likwidacji „starych” województw, a tym samym województwa tarnobrzesckiego.

W rozdziale drugim noszącym tytuł *Przełom polityczny 1989 roku w województwie tarnobrzesckim* przedstawione zostały zagadnienia związane z położeniem, gospodarką oraz sytuacją finansową województwa. Przedstawiona została także struktura ludności zamieszkującej województwo, podjęte zostały także kwestie związane z kształtującym się na

terenie tarnobrzeskiego życiem politycznym oraz rozwojem Komitetów Obywatelskich związanych z NSZZ „Solidarność”, której kolebką w województwie była Huta Stalowa Wola. Ostatnią część drugiego rozdziału stanowi omówienie wyniku wyborów kontraktowych w województwie oraz ich wpływu na życie mieszkańców tamtejszych miast, wsi i miasteczek.

Rozdział trzeci *Uczestnicy życia politycznego w województwie* odnosi się do istniejących w województwie tarnobrzeskim partii politycznych. Zostały one omówione według podziału na siły polityczne. Pierwsze dwie części traktują o tych wywodzących się z antysystemowej opozycji i związanych z „Solidarnością”, trzecia prezentuje lewicę postkomunistyczną, czwarta pozostałych aktorów lokalnej sceny politycznej zgodnie z podziałem na prawicę, centrum oraz lewicę.

Kolejny rozdział *Wybory do organów władzy centralnej w województwie tarnobrzskim w latach 90 XX w.* przedstawia sytuację polityczną w województwie w trakcie kolejnych wyborów prezydenckich oraz parlamentarnych. W rozdziale tym przedstawione zostały sylwetki lokalnych polityków, sposób prowadzenia kampanii wyborczych na terenie województwa, który widocznie ewoluował wraz z upływającym czasem oraz zmieniający się stosunek społeczeństwa zamieszkującego województwo do poszczególnych ugrupowań politycznych. W analizie przedstawionej treści widoczny jest podział województwa ze względu na preferencje odnośnie prawej i lewej strony sceny politycznej.

W ostatnim, piątym rozdziale zatytułowanym *Życie polityczne w samorządach województwa tarnobrzeskiego 1990- 1998* przedstawione zostały pierwsze i kolejne wybory samorządowe oraz wybory do rady powiatu oraz sejmiku wojewódzkiego, które były wieńczeniem wdrażania kolejnego szczebla administracji samorządowej oraz nowego podziału terytorialnego państwa. W tej części pracy przedstawione zostały także problemy lokalnych samorządów oraz społeczny wkład mieszkańców gmin, co stanowi interesujący aspekt w kontekście kształtowania się społeczeństwa obywatelskiego oraz stosunku do polityki na lokalnym gruncie.

Przeprowadzone badania pozwoliło na sformułowanie wniosku, że życie polityczne w województwie tarnobrzskim szczególnie rozwój przeżywało do 1993 r., kiedy to następował rozrost ugrupowań o charakterze postsolidarnościowym. Mimo tego mieszkańcy tarnobrzeskiego wyraźnie wykazywali jednak własne preferencje polityczne, które zdeterminowane były przez historyczną przynależność krańcowych gmin województwa, co wpływało na możliwości funkcjonowania poszczególnych ugrupowań w przestrzeni politycznej.